

Carina van Leeuwen

Graniet

Cold Case 3

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

1992

Het licht danste om hem heen in een kleur die hij nog nooit had gezien. Alle benamingen voor deze kleur raakten niet aan wat hij nu zag, voelde, zelfs proefde. Het licht zweefde om hem heen, door hem heen, hij was er onderdeel van. Hij voelde het ook, de kracht ervan, en hij kon het zelfs horen. En ook het geluid van dat licht zag hij weer. Het droeg hem, stuurde hem, wees hem de weg naar dat wat hij moest doen. Naar zijn opdracht.

Hij ademde een paar keer diep in, om de energie ervan in zich op te nemen en door zijn hele lichaam te laten stromen, hem te verzadigen met de kracht die het meebracht. Hij zag hoe het via zijn mond en keel zijn longen bereikte en daar zijn van glas gemaakte bloedvaten instroomde naar zijn diamanten hart. Zijn bloed stroomde erdoor, maar met elke ademhaling werd het lichter totdat het niet meer rood was, maar de kleur van het licht dat om hem heen danste.

En dat was hét moment. Het moment dat de stem hem de opdracht gaf die hij vreesde, maar ook vervulde met trots. Want hij was de uitverkorene die dit mocht en kon doen.

Doe je plicht. Bestrijd de demon, dood de duivel in hem.

Hij liet zijn vuist neerdalen en voelde amper hoe onder die vuist een neus brak, bij de volgende klap tanden afbraken. Hij hoorde het geluid van die brekende botten en tan-

den niet. Hij hoorde alleen de stem die hem aanmoedigde en muziek, prachtige vioolmuziek die hij door zijn glazen schedel zijn hersenen binnen zag trekken en die violen moedigden hem aan. Gaven hem dezelfde opdracht. Alleen hij kon die horen in die prachtige klanken.

‘Doe je plicht, dood de demon.’

Zijn armen werden moe, maar hij kon niet stoppen. Hij moest zijn opdracht vervullen. Het zweet liep in gouden druppels van zijn voorhoofd en drupte op het zilveren bloed van de man uit wie de demon nu bijna verdreven was.

Hij stopte even om op adem te komen, maar de stem moedigde hem aan vol te houden. Uren later – of waren het minuten? – stroomde de kracht uit hem weg. Zijn handen werden weer vuisten, bebloed, geschaafd. En hij voelde de pijn in zijn handen, zijn armen. Maar ook in zijn hoofd. Helse hoofdpijn. Die explodeerde achter zijn ogen en stroomde als kokend lood naar zijn achterhoofd en zakte in zijn nek.

Hij liet de man die hij had vastgeklemd los. Het geluid van zijn vallende lichaam klonk oorverdovend, alsof er een lading stenen op een metalen plaat werd gestort. Hij greep naar zijn hoofd, bedekte zijn oren, sloot zijn ogen, op zoek naar het licht, het gevoel dat erbij hoorde. Een gevoel zonder pijn, spijt, schuld, eenzaamheid. In het blauwe licht zweefde hij, was onoverwinnelijk, geliefd, goddelijk.

Zijn opdracht en doel in dit leven als goud, stromend door zijn doorzichtige aderen naar zijn diamanten hart.

Maar het was weg, verdwenen naar een nu onbereikbare plaats. Het zou weer terugkeren, dat wist hij. Dat was hem beloofd en dan zou hij opnieuw de demonen verdrijven en zich voelen zoals het hoorde, voelen wie hij werkelijk was. Want hij, hij was Jezus.

1

Op het bankje op het Prins Hendrikplein in Den Haag zat een man die er de laatste maanden bijna dagelijks was gezien. Hij sprak met niemand, leek niemand te zien. Ook als iemand iets tegen hem zei, reageerde hij niet. Hij zat weggedoken in de kraag van een versleten, vuile grijze jas. Op zijn hoofd altijd een bruine wollen muts, waar lang grijs haar onderuit piekte dat een groot deel van zijn gezicht verborg. Verder droeg hij een broek waarvan de kleur niet meer vast te stellen was en schoenen die uit een legerdump moesten komen, van die bruine kartonnen kisten.

Soms zagen mensen hem naar beneden kijken, lopend met gebogen rug achter een supermarktkarretje waarin hij plastic zakken meevoerde. Via de Zoutmanstraat liep hij kriskras door de kleine straatjes, via de Lange Vijverberg en het Korte Voorhout naar de Koekamp. Daar verbleven veel meer dak- en thuislozen, maar ook daar bemoeide hij zich met niemand. Of hij Nederlands verstond, waar hij vandaan kwam, hoe oud hij was, hoe hij heette, waar hij sliep, niemand die het wist. Als iemand zich het al afvroeg, werd er aangenomen dat hij wel in beeld zou zijn bij het Leger des Heils of het Straat Consulaat en dat hij bij de soepbus op de Koekamp wat te eten zou krijgen.

Ook vandaag, een frisse februaridag, zat hij de hele dag

op het bankje op het plein, roerloos als altijd, onopgemerkt door passanten. Pas toen het die avond ging regenen en hagelen en hij er ook in het halfduister nog zat, viel het een bewoner met zicht op het pleintje op. Na een uur keek ze nog eens uit het raam en tuurde naar het pleintje, waar het bankje nog maar amper zichtbaar was. Het was nu donker, de hagelbui was overgegaan in een tropische regenbui, maar in het licht van een van de straatlantaarns zag ze toch het silhouet van de zwerver. Roerloos zat hij in diezelfde houding, of was hij wat naar links gezakt? Hoofd gebogen, armen over elkaar geslagen en de handen verstopt onder zijn oksels. Nadat ze de buurvrouw had gebeld, die ook uit het raam had gekeken en er zelfs een verrekijker bij had gepakt en het ook niet vertrouwde, besloot ze toch maar de politie te bellen.

Wat later zag ze twee figuurtjes bij het bankje, de gele strepen op hun uniform lichtten op in het schijnsel van de koplampen van de surveillanceauto. Vaag klonken niet verstaanbare berichten die werden doorgegeven via de portofoons die aan hun uniform geklikt zaten. Met zaklampen beschenen ze de man om vervolgens weer in de auto te gaan zitten. Een kwartier later stopten er twee auto's, de vrouw vermoedde dat het de recherche was.

In de nog steeds stromende regen stonden ze over de man heen gebogen. Weer wat later verscheen er een bus van de forensische opsporing die haar het zicht ontnam. En toen verscheen al snel de auto waar je niet in wilde belanden, die van de uitvaartonderneming die zakendeed met de politie. Al met al duurde het niet langer dan een uur en toen was het plein weer zoals het altijd was: donker, bedreigend bijna, met struiken die moedig standhielden tegen onkruid en afval. De regen was eindelijk gestopt.

2

Evelien liep verend op haar Dr. Martens met grote passen naast Lyn, die ruim een kop groter was. Met roze en lila haren en de piercings in haar wenkbrauw en neus was Evelien een opvallende verschijning. Enthousiast vertelde ze Lyn over de opleiding die ze gestart was aan de School voor Journalistiek.

Ze had honderden vragen aan Lyn gesteld over haar werk, die ze meestal wel kon beantwoorden, maar ze kon niet refereren aan een opleiding. Journalist en oorlogscorrespondent was Lyn in de praktijk geworden. Ze was erin gerold door Archie, de broer van Lou Hatchett, haar redder toen ze in Spanje op een bankje belandde na de dramatische en fataal verlopen reis in de Ford Capri. Toen Lou na twee jaar terug wilde naar het Verenigd Koninkrijk omdat haar broer, die weduwnaar was geworden, daar woonde, had ze Lyn meegenomen en haar voorzien van een – weliswaar vervalst – Engels paspoort. De achternaam Riley hadden ze samen verzonnen. In Londen was ze in de leer gegaan bij Archie, die een aantal kranten en tijdschriften uitgaf.

‘En, heb je al opdrachten?’ vroeg ze nu aan Evelien.

‘We hebben wat korte artikelen moeten schrijven, elkaar interviewen, wat research. Nu is er een opdracht om breder

in te zetten dan alleen op de traditionele geschreven krant.’

‘Heb je daar al een idee voor?’

‘Ik wil een combinatie van artikel en podcast gaan maken.’

‘Podcast?’

‘Ja, dat ken je toch wel?’

‘Zeker, maar ik ben geen frequent luisteraar. Het aanbod is me een beetje te groot.’

Dat ze alleen de podcast *Spyscape* luisterde, vanwege de mooie stem en het fraaie Engels van de voice-over Vanessa Kirby, vertelde ze er niet bij.

‘Voor de podcast die ik wil maken heb ik jou nodig, nou ja, ik bedoel, ik wilde vragen of ik jou mag interviewen en daar een podcast over maken.’

‘Een podcast over mij?’ Lyn bleef stilstaan. ‘Hoe dan, wat valt er over mij te podcasten?’

‘Nou, eh, ik dacht dus, als jij nou vertelt over je carrière, dan zet ik daar nieuwsberichten en andere geluidsfragmenten onder van die betreffende reportages.’

Ze keek Lyn zo hoopvol aan dat die niet meteen nee wilde zeggen. *Keep an open mind, Riley.*

‘Ik zal erover nadenken, maar dan moet jij me meer vertellen over hoe je dat voor je ziet, want hoe boeiend is wat ik te vertellen heb nou helemaal? Dat is allemaal oud nieuws en terug te vinden op YouTube.’

‘Ja, dat zijn je reportages, maar hoe mooi is het dan dat we daar wat van laten horen en dat ik jou dan in een retrospectief interview vragen stel over hoe het was om dat te doen, wat je ervan geleerd hebt, hoe je daar nu op terugkijkt, zowel wat reportage betreft als de politieke situatie van toen.’

‘Dat is nogal een project. En wie gaan die podcast beluisteren?’

‘Nou, de docenten en mijn medestudenten natuurlijk,

maar ik hoop eigenlijk dat ik het ook kan slijten aan een krant, die maken tegenwoordig ook allemaal podcasts. Misschien dat ik Elena Demetri dan het resultaat kan sturen, zij is toch de hoofdredacteur van de kranten waar jij nu in Nederland voor schrijft? Wat denk je?’ Opnieuw liep ze zijwaarts, terwijl ze Lyn ondertussen weer hoopvol aankleek.

‘Dat is een slimme zet.’ Lyn knikte langzaam. ‘Ik zal erover nadenken, maar het klinkt in elk geval goed.’

‘*Amazing!*’ Enthousiast liep Evelien weer met grote passen verder naast Lyn.

‘En je vlog als @Y4AGGA, ga je daar nog wat mee doen?’

‘Nou, sinds die clusterfuck in het Catshuis is die naam daar te veel mee verbonden. Dat filmpje is meer dan drie miljoen keer bekeken. Dat zou supervet moeten zijn, maar als je de commentaren eronder ziet, kan ik beter onderduiken.’

‘Van die commentaren moet je je vooral weinig aantrekken. Maar daarom is het goed dat het niet je eigen naam was en je zelf niet in beeld bent gekomen. Ooit zal iemand de link wel leggen als je naam hebt gemaakt als journalist, maar who cares? En je hebt er een goed verhaal bij.’ Ze glimlachte om Evelien, die met haar ogen rolde.

‘Als ik naam wil maken als journalist, moet ik dat maar achter me laten. Jij zei toch ook dat ik onder mijn eigen naam moet gaan schrijven?’

De ironie van dat advies ontging Lyn niet, die nog nooit onder haar werkelijke naam had gepubliceerd.

‘Zeker, maar dat vloggen is wel een goede oefening geweest voor als je ooit een reportage wilt maken, dus het is geen verloren activiteit geweest.’

‘Misschien kan ik die camera in elk geval wel gebruiken voor een reportage.’ Ze dacht even na. ‘Ik kan natuurlijk

ook de podcast met een camera erbij opnemen, dat doet het ook goed op YouTube.’

‘Ik hoor het al, plannen genoeg. Is dat allemaal te combineren met je taakstraf?’ vroeg Lyn nu, doelend op de straf die Evelien had overgehouden aan de bezetting van het Catshuis met de groep activistische extreme rebellen.

Ze haalde even haar schouders op en lachte. ‘Koffie rondbrengen bij de AIVD is niet gelukt, en jouw idee van ramen zemen in Vught vond de mevrouw van de reclassering ook geen goed idee. Maar wat ik nu doe vind ik eigenlijk wel superchill. Het geeft me misschien zelfs stof voor een artikel. Ik maak mijn uren bij het Straat Consulaat, ken je dat?’

Lyn schudde haar hoofd.

‘Ooit begonnen voor en door drugsgebruikers, maar uitgebreid naar dak- en thuislozen en sinds 2009 heet het Stichting Straat Consulaat. Briljant toch, in een stad waar het stikt van de ambassades en consulaten, nu ook een voor een groep mensen die aan lager wal is geraakt of dreigt dat te doen. Het was best even praten om ertussen te komen, want ze hebben graag ervaringsdeskundigen en dan helpt mijn Wassenaarse achtergrond niet echt mee.’ Ze keek scheef lachend naar Lyn op.

‘Nee, dat lijkt me geen goeie binnenkomer, hoewel ook iemand uit Wassenaar op straat terecht kan komen. Maar het is dus gelukt. Wat doe jij er?’

‘Ik ben nu een soort gastvrouw in het Straat Bakkie. Daar wordt koffie en thee geschonken, maar ik ben ook al een keer mee geweest met het outreachend team. Zij zoeken op straat contact met dak- en thuislozen. Vooral bij de Koe-kamp verblijven er veel. En, wauw, ik heb me nooit zo gerealiseerd hoeveel dat er zijn en hoe normaal de meesten zijn.’

‘Normaal?’

‘Ik bedoel dat ik altijd een beeld had dat ze allemaal, nou

ja, toch een beetje vreemd waren, dat je niet zomaar op straat belandt. Maar het blijkt inderdaad dat het je ook kan overkomen als je uit Wassenaar komt. Een scheiding is soms al genoeg om alles kwijt te raken en op straat terecht te komen. Er zitten bijzondere exemplaren bij en ook wel een heel aantal die misschien beter af zouden zijn in een psychiatrisch traject. Maar ja, als ze dat niet willen en ze doen niemand kwaad, dan is het wel mooi dat er iemand op ze let en toch probeert in contact te komen. De kwetsbaarsten zijn wel diegenen die alle zorg mijden.'

Ze liepen op de boulevard en gingen het Grand Café binnen waar Lyn regelmatig at. Over een paar weken zouden de strandtenten weer worden opgebouwd om zo de lente en een nieuw strandseizoen in te luiden.

'Heb je gelezen van die vrouw die is gevonden, overleden op dat bankje bij het Prins Hendrikplein?' vroeg Evelien toen ze een plekje hadden gevonden bij het raam. 'Zij zat vaak op de Koekamp.'

'Nee, ik heb het niet gelezen. Ik ben nog steeds ingesteld op het internationale nieuws; lokaal, dat zit er nog niet zo in. Maar die vrouw, wat is het verhaal?'

'Er stond een bericht op de site van Omroep West.' Ze pakte haar telefoon, zocht het op en gaf het toestel aan Lyn.

WIE KENT DEZE VROUW? stond er boven het artikel.

Op de foto stond een vrouw met gesloten ogen, lang grijs haar en ingevallen wangen. Bij haar kaaklijn, overlopend in haar hals, was een wijnvlek te zien. Er werd een beschrijving bij gegeven van haar vermoedelijke leeftijd en dat ze opvallend genoeg een duur merk overjas droeg. Daar was niets meer van terug te zien door het vuil dat zich erin verzameld had en de slijtage. In haar kleding was een plastic mapje gevonden met daarin een brief.

De inhoud werd niet bekendgemaakt, wel dat die was sa-

mengesteld met opgeplakte letters, uitgeknipt uit een krant of tijdschrift.

‘Dat is wel intrigerend, een brief met opgeplakte letters, dat is echt iets van lang geleden.’

‘Bizar toch?’ beaamde Evelien. ‘Niemand weet hoe ze heet, iedereen dacht dat het een man was, ook bij het Straat Consulaat. Hij, of zij dus, was echt een contactmijder. Alleen bij de soepbus kwam ze elke dag. Ze zei nooit een woord, mompelde alleen hooguit een bedankje voor de soep.’ Ze nam een slok van haar koffie en vroeg toen: ‘Is dat iets om een verhaal over te maken?’

‘Misschien, maar dan moet je wel meer weten. Je zou de andere mensen die op de Koekamp verblijven eens kunnen bevragen, wat zij hebben gezien en gehoord.’

Evelien dacht even na. ‘Een van de mensen die regelmatig in het Straat Bakkie komt, is een straatkrantverkoper. Hij heeft wel gevraagd of ik een keer wat wil schrijven en hij heeft zelf ook wel een verhaal. Of hij dat wil vertellen weet ik niet.’

‘Hem iets laten vertellen voor een artikel is wat anders dan hem vragen of hij meer weet over die vrouw. Dat onderscheid is belangrijk. Want waarom benader je iemand: voor een interview of wil je alleen informatie, zoek je een tip?’

‘Maar als je dat niet van tevoren weet? Dat pas blijkt dat er een artikel in zit als je iemand hebt gesproken?’

Lyn nam een slok koffie voor ze antwoordde.

‘Als journalist ben je soms, of misschien wel vaker dan je in de gaten hebt, een vertrouwenspersoon. Als je het goed doet vertellen ze je alles, ook wat ze niet kwijt wilden. Het is een spel.’

Evelien keek haar verbaasd aan. ‘Een spel? Het is toch bloedserieus wat je doet?’

‘Zeker, een bloedserieus spel. Je speelt in op hun ijdelheid, hun eenzaamheid of hun onschuld, naïviteit, wat dan ook. Je duikt in het leven van een ander, want als journalist moet je je onderwerp kennen. Je moet vrienden worden, al is het maar voor de duur van het interview. Je creëert een intiem moment dat de ander uitnodigt je in vertrouwen te nemen. Je maakt die ander op dat moment de allerbelangrijkste persoon die er is, naar wie jij wilt luisteren, van wie je alles wilt weten. Het is een bondingproces dat soms heel snel gaat en maar kort duurt, maar voor beide partijen toch heel waardevol kan zijn.’

Dat je daarbij ook leerde alle aandacht van jezelf af te leiden liet ze achterwege, dat zou Evelien vanzelf ervaren. En misschien had zij dat ook niet nodig zoals Lyn het vaak nodig had gehad; voor haar was het een tweede natuur geworden. ‘En dan komt het in de krant,’ voegde ze eraan toe. ‘Je kunt het daarna allerlei namen geven: een reportage, een diepte-interview en liefst wordt het een voorpagina-artikel en dat alles onder het mom van persvrijheid, het recht van de burger om te weten wat er werkelijk gebeurt. Maar soms is dat op het randje van je eigen morele kompas.’

Evelien knikte bedachtzaam. ‘Hoe heb jij daar een evenwicht in gevonden?’

‘Altijd bewust blijven van wat je aan het doen bent in het spel van de verleiding om iemand aan het praten te krijgen. En als je een keer van die evenwichtsbalk af valt? Ervan leren en doorgaan.’